

คู่มือ
กระบวนวิชาภาษาต่างประเทศในภาษาไทย
นำเรื่อง

กระบวนวิชา TH 343 หรือภาษาต่างประเทศในภาษาไทยมุ่งให้ผู้เรียนศึกษาตระกูล- และลักษณะเฉพาะของภาษาต่างๆที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับภาษาไทย การบัญญัติศัพท์ ส่วนวน-ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทั้งค่านความหมายและเสียง ผู้เรียนกระบวนวิชานี้ควรเรียน-กระบวนวิชา TH 101 หรือลักษณะภาษาไทยและ TH 323 หรือภาษาบาลีสันสกฤตใน-ภาษาไทยมาก่อน เพื่อจะได้มีพื้นฐานแน่นแฟ้นพอที่จะรับความรู้ในกระบวนวิชานี้ได้

กระบวนวิชา TH 343 จะเน้นภาษาต่างประเทศบางภาษาซึ่งต่างก็เป็นตัวแทนของ-รูปลักษณะภาษาต่างๆ ได้แก่ภาษาจีนอันเป็นตัวแทนของรูปลักษณะภาษาคำโดด ภาษาเขมร-อันเป็นตัวแทนของรูปลักษณะภาษาคำติดต่อ และภาษาอังกฤษอันเป็นตัวแทนของรูปลักษณะ-ภาษามีวิภคตินับปัจจัย ส่วนรูปลักษณะภาษาคำควบพยางค์เราจะเว้นเสีย เพราะเรามิ-ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาใดที่มีรูปลักษณะนี้

ในการเรียนเรื่องภาษาทั้งสามนี้ เราจะเน้นเรื่องรูปลักษณะ การสร้างคำ โครงสร้าง-ประโยค ระบบเสียง ส่วนวนที่เรานำมาใช้ การกลายเสียงและการกลายความหมายของ-คำที่เราใช้ นอกจากนั้น เรายังจะเรียนเรื่องหลักเกณฑ์การกลายเสียงและการ-กลายความหมายโดยทั่วไปด้วย ผู้เรียนจะต้องสนใจหัวข้อทั้งหลายที่กล่าวมานี้ให้มาก

อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนควรรู้เรื่องทั่วไปเสียก่อนที่จะเริ่มเรียนภาษาทั้งสามที่กล่าวแล้ว เพื่อให้เข้าใจว่า

1. เหตุใดเราจึงรับคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเรา
2. เรารับคำภาษาอื่นมาใช้โดยทางใดบ้าง
3. เรานำคำในภาษาอื่นมาใช้ในลักษณะใดบ้าง
4. รูปลักษณะและตระกูลภาษามีอะไรบ้าง
5. ระบบเสียงมีความสำคัญในการยืมคำภาษาอื่นมาใช้อย่างไรบ้าง

หัวข้อเหล่านี้จะกล่าวพอเป็นพื้นฐานสำหรับกระบวนวิชานี้เท่านั้น

1. เหตุใดเราจึงรับคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเรา

การยืมคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของตนนั้นกระทำกันอยู่ทั่วไปในบรรดาชาติที่มีความสัมพันธ์กับชาติอื่น ไม่ว่าจะค้ำยทางการเมือง ทางการค้า หรือทางวัฒนธรรม ชาติที่กล่าวหลัง ไม่ได้คบหากับชาวต่างประเทศเท่านั้นที่ภาษาจะยังคงบริสุทธิ์อยู่ได้ ชาติที่มีความสัมพันธ์กับชาติอื่นมาก เช่น อังกฤษ นอกจากจะรับคำภาษากรีกและละตินไปใช้ในภาษาของตนแล้ว ยังได้รับคำภาษาอื่นเข้าไปอีกเป็นอันมาก Albert C. Baugh ให้อตัวอย่างคำจากภาษาต่างๆ ที่อังกฤษรับเข้าไปใช้ไว้ในหนังสือ A History of the English Language¹ ว่ามีดังนี้

- ก. จากภาษาคัทซ์ มีคำ brandy, golf, measles, wagon, isinglass
- ข. จากภาษาอิตาเลียน มีคำ balcony, duet, granite, opera, piano
- ค. จากภาษาสเปน มีคำ alligator, cargo, contraband, cork, sherry, hammock, mosquito, tornado, vanilla

ง. จากภาษารุสเซีย มีคำ steppe, vodka

จ. จากภาษาเปอร์เซีย มีคำ caravan, divan, khaki, shawl, sherbet, jasmine, chess, lemon, borax

เมื่อคนอังกฤษและชาวยุโรปอื่นๆ ไปตั้งถิ่นฐานในอเมริกาแล้ว ก็ยังรับเอาคำภาษาอินเดียนแดงเข้าไปใช้อีก เช่น คำว่า chipmunk, raccoon, skunk คำเหล่านี้เป็นชื่อสัตว์ซึ่งคงจะไม่มีในทวีปยุโรป

นอกจากนั้น เมื่อชาวอังกฤษมา มีความสัมพันธ์กับชาวทวีปเอเชีย ก็ยังรับคำจากภาษาอื่นๆ เข้าไปใช้อีก เช่น

- ก. จากภาษาจีน มีคำ chop suey, sampan
- ข. จากภาษาญี่ปุ่น มีคำ sukiyaki, tempura, kimono
- ค. จากภาษามลายู มีคำ amok, durian, kapok, paddy

¹ Albert C. Baugh. A History of the English Language. New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1957, pp. 9-10.

ดังนี้ เป็นต้น

คำเหล่านี้เป็นคำที่คงจะไม่มีในภาษาอังกฤษมาแต่เดิม และชาวอังกฤษหรือชาวอเมริกันคงไม่อยากจะสร้างคำขึ้นมาใหม่ จึงได้รับคำเหล่านั้นไปใช้โดยอาจเปลี่ยนแปลงเสียงเสียบ้างเพื่อให้เหมาะกับลิ้นของเขา

คราวนี้เราลองมาพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวกับตัวเราบ้าง

การรับคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเราจะเนื่องด้วยเหตุ 4 ประการ คือ

1.1 เพราะเราไม่มีคำนั้นๆใช้ในภาษาของเรา นี่เป็นเหตุผลเดียวกับที่ภาษาอังกฤษรับคำภาษาอื่นเข้าไปใช้ทั้งที่ออกตัวอย่างให้เห็นมาแล้ว คำที่เรารับมาใช้เนื่องด้วยเหตุนี้ส่วนมากเป็นชื่ออาหาร เครื่องดื่ม พืชผักผลไม้ การเล่นต่างๆ การดนตรี สัตว์ ประดิษฐกรรมสมัยใหม่ และชื่อทางวิทยาศาสตร์ ดังนี้

ก. ชื่ออาหาร เรารับของเงินมาหลายชื่อ เพราะเงินเป็นชาติที่ชอบคิดค้นในเรื่องการปรุงอาหาร ครั้นเมื่อเรานึกคอกับชาติตะวันตกมากขึ้น โดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และรสนิยมของเราเปลี่ยนแปลงไป เราก็นิยมรับประทานอาหารของชาติตะวันตกมากขึ้น ทำให้มีชื่ออาหารที่เป็นภาษาอังกฤษมากขึ้นด้วย

ภาษาจีน ไค้แก๋ ก้วยเตี่ยว บะหมี่ โจ๊ก เกี้ยว ซาละเปา จีบฉ่าย เจาก้วย ฯลฯ

ภาษาญี่ปุ่น ไค้แก๋ สุกียากี้ เต็มปุระ

ภาษาอังกฤษ ไค้แก๋ สลัด ซุป เค้ก ไอศกรีม ฯลฯ

ภาษาบาลีสันสกฤต ไค้แก๋ อาหาร

ข. ชื่อเครื่องดื่ม

ภาษาจีน ไค้แก๋ ชา เก๊กฮวย

ภาษาอังกฤษ ไค้แก๋ โซดา บรันดี วิสกี้ เบียร์ น่ำมะเน็ค ฯลฯ

ภาษาบาลีสันสกฤต ไค้แก๋ สุรา

ค. ชื่อพืชผักผลไม้

ภาษาจีน ไค้แก๋ ท้อ เกาลัด บ๊วย

ภาษาอังกฤษ ไค้แก๋ แอปเปิล แพร์ พลัม

ภาษามลายู ไค้แก๋ ทุเรียน ถังสาคร มังคุด สะท้อน มะละกอ จำปาตะ

ภาษาบาลีสันสกฤต ไคแก่ ผล มะลิ จำปา พิกุล อโศก ฯลฯ

ง. ชื่อการเล่นต่างๆ

ภาษาจีน ไคแก่ โป หวย จับฮี้ก

ภาษาอังกฤษ ไคแก่ กอล์ฟ บิลเลียด แบดมินตัน ฟุตบอล บาสเกตบอล ฯลฯ

จ. ชื่อเครื่องดนตรี

ภาษาจีน ไคแก่ ซิม เจ็ง

ภาษาอังกฤษ ไคแก่ กีตาร์ ไวโอลิน ออร์แกน เปียโน ฯลฯ

ภาษาบาลีสันสกฤต ไคแก่ พิณ

ฉ. ชื่อสัตว์

ภาษาอังกฤษ ไคแก่ ฮีราฟ ฮิปโปโปแตมัส

ภาษามลายู ไคแก่ กะรัง กูเรว โลมา โนรี หอยแครง ชะมด มูสัง (เสือบลา-
ที่ชอบขโมยไก่) ฯลฯ

ภาษาบาลีสันสกฤต ไคแก่ ครุฑ ราชสีห์

ช. ชื่อประติษฐกรรมสมัยใหม่ ชื่อเหล่านี้มักได้จากภาษาอังกฤษ เพราะชนชาตินั้นเป็น-
นักงานค้าและเป็นนักประติษฐกรด้วย ส่วนมากชื่อประติษฐกรรมมักนำมาจากภาษากรีกหรือ-
ละตินและไทยเรามักใช้คำบาลีสันสกฤตแปล เช่น telephone แปลว่า โทรศัพท์, te-
legraph แปลว่า โทรเลข, radio แปลว่า วิทยุ บางทีก็ใช้คำบาลีสันสกฤตซ้อน-
กับคำไทย เช่น tram แปลว่า รรราง, train แปลว่า รถไฟ เป็นต้น แต่ก็ยังมี-
ประติษฐกรรมบางอย่างที่ยังใช้ทับศัพท์อยู่ถึงแม้ว่าจะมีบัญญัติศัพท์ชนใช้แล้ว เช่น x-ray,
computer, helicopter เป็นต้น

ช. ชื่อทางวิทยาศาสตร์ ชื่อทางวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะชื่อธาตุต่างๆในวิชาเคมีนั้น
ที่เป็นภาษาไทยหรือเป็นภาษาบาลีสันสกฤตก็มีอยู่บ้าง เช่น ทองแดง สังกะสี กำมะถัน
ปรอท (จาก ปารท บ.,ส.) เป็นต้น แต่ส่วนมากต้องใช้ทับศัพท์เพราะหากำแปลได้ยาก
เช่น ฟอสฟอรัส (เคยใช้ว่า "ผาสุภเรศ") แคลเซียม ออกซิเจน ไฮโดรเจน ไนโตรเจน
เป็นต้น

1.2 เพื่อใช้แทนคำไทยที่เราเห็นว่าไม่ไพเราะหรือน่ากลัว ของเสียที่ออกจากร่างกาย เราใช้อุจจาระ (อุจจาร บ.,ส.) และปัสสาวะ (ปัสสาว บ.) แทนคำไทยที่เราเห็นว่าหยาบคายและไม่ไพเราะ คำว่า "ผีฟ้า" ซึ่งเคยใช้กันในสมัยก่อน เราก็ใช้ เทวดา (เทวดา บ.,ส.) แทน เพราะ "ผี" เป็นคำที่ไม่ไพเราะและน่ากลัว ชื่ออวัยวะบางส่วนที่เราเห็นว่าภาษาไทยไม่ไพเราะ เราก็นำคำบาลีสันสกฤตมาใช้แทน เช่น หัว ใช้ว่า ศีรษะ (ศีรษะ ส.) เป็นต้น

นอกจากนี้ เรายังใช้คำบาลีสันสกฤตและเขมรมาตั้งชื่อคนและสถานที่อีกด้วย เพราะเห็นว่าไพเราะและเป็นมงคล

1.3 เพื่อใช้เป็นราชาศัพท์ คำที่ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์หรือพระราชวงศ์ซึ่งเป็นผู้ที่เราจงรักภักดีและเคารพนับถือควรเป็นคำที่สูงและสง่า คำเหล่านี้ก็มาจากภาษาบาลีสันสกฤตและเขมรนั่นเอง เรื่องราชาศัพท์นี้ ศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ พันธุเมธา ได้กล่าวไว้อย่างละเอียดแล้วในหนังสือ ลักษณะภาษาไทย¹ แต่จะยกมากล่าวเพียงบางคำ ดังนี้

ก. คำที่ยืมมาจากภาษาบาลีสันสกฤต เติม "พระ" หรือ "พระราช" เข้าไปข้างหน้า เช่น

พระเศียร	แปลว่า	หัว
พระเนตร	"	ตา
พระชนก	"	พ่อ
พระชนนี	"	แม่
พระราชอาสน์	"	ที่นั่ง

ข. คำที่ยืมมาจากภาษาเขมร เมื่อเป็นคำนามเติม "พระ" หรือ "พระราช" เข้าไปข้างหน้า แต่เมื่อเป็นคำกริยา ไม่ต้องเติมคำอะไรเลยก็มี ที่เติม "ทรงพระ" หรือ "ทรงพระราช" เข้าไปข้างหน้าก็มี เช่น

¹ศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ พันธุเมธา. ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521, หน้า 237-246.

คำนาม

พระเพลา	แปลว่า	ตัก
พระชนอง	"	หลัง
พระราชคำรี	"	ความคิด

คำกริยา

เสวย	แปลว่า	กิน
ทรงพระสรวล	"	หัวเราะ
ทรงพระราชดำริ	"	คิด

ดังนี้ เป็นต้น

1.4 เพื่อใช้ในวรรณคดี ในบรรดาวรรณคดีของไทยนั้น วรรณคดีประเภทนิทาน นิทาน-
อิงพงศาวดาร นิทานคำสอน หรือนิทานอิงศาสนาที่เป็นร้อยแก้ว จะใช้คำไทยโดยมากและ-
ใช้คำภาษาอื่นน้อย แต่ถ้าเป็นวรรณคดีพุทธศาสนา แม้จะเป็นร้อยแก้ว ก็ยอมใช้คำภาษา-
บาลีสันสกฤตมาก เพราะเนื้อหาคือเป็นเรื่องของศาสนาโดยตรง ส่วนวรรณคดีร้อย-
กรองนั้นใช้คำภาษาบาลีและสันสกฤตและเขมรมาก โดยเฉพาะวรรณคดีที่เป็นเรื่องจักรว
วงศ์และวรรณคดีพุทธศาสนา แต่ถ้าเป็นวรรณคดีที่เป็นเรื่องของคนสามัญ คำบาลีสันสกฤต-
และเขมรที่ใช้ก็น้อยลงไป¹

ตัวอย่างวรรณคดีร้อยกรองเรื่องอิเหนา

เหลือบเห็นคอกป่านันสำคัญคิด	เหมือนวันพี่ลิขิตควอนชา
เห็นคอกไม้ไหลลอลอยในคงคา	เหมือนพี่ลอยมาลาให้เทวี
เห็นเส้นนางเหมือนอย่างเส้นน้อง	ที่ประคองเนื่อนาลเจ้าช่วนพี่
เห็นโศกสาขาริมวาริ	เหมือนทรงโศกโศกเริระกำใจ

กลอนสองบทที่ยกมานี้มีคำบาลีสันสกฤตและเขมรหลายคำ ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องของกษัตริย์

¹ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แอ่มั่นคทา. ลักษณะของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต-
ที่ปรากฏในภาษาไทย. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องอิทธิพลของภาษาบาลีและสันสกฤต-
ที่มีต่อภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 24-27 ตุลาคม 2522. (อัครสำเนา).

นอกจากนี้ ยังมีคำชาว-มลายูปนอยู่ด้วย คือคำว่า "ปาทัน" ซึ่งแปลว่า "ลำเจ็ก" ทั้งนี้เพราะ อิเหนา เป็นเรื่องมาจากชาวนั้นเอง

ตัวอย่างวรรณคดีร้อยกรองเรื่องมหาเวสสันดรชาดก

คุณมหาพราหมณ์พรหมบุตรบวชบรรพชาชาติชงคพิสัย แลณัดในเบื้องหน้าใน-
ก็เขาใหญ่ยอดเยี่ยมไพมอย่างหอบเมฆ มีพรรณเขียวชวาคำแดงคูคิเรกคังรายรัตน-
นพณินแนมน้ำใคร่ชม ครั้นแสงพระสุริยส่องระคมก็ดูเค่นตั้งดวงดาวาวแววาวาบบ-
ที่เว้งว้าง วิจิตรจำรัสจำรุณรุ่งเป็นสีรุ้งฟุ้งพันเพียงคัลันมพรพันนภาภาศ...

-กัณฑ์มหาพน

จะเห็นได้ว่า นอกจากคำไทยซึ่งมีอยู่พอสมควรแล้ว ข้อความตอนนี้แพร่พร่าไปคำ-
บาลีสันสกฤตและเขมร ทำให้เกิดความไพเราะจับใจจนยกย่องกันว่ากัณฑ์มหาพนเป็นกัณฑ์-
ที่งดงามที่สุดใมหาเวสสันดรชาดก

ตัวอย่างวรรณคดีร้อยกรองเรื่องขุนช้างขุนแผน

อนิจจากรานี้จะตัวกู

จะเป็นเหยื่อเสื่อสางที่กลางไพร

นี่จะอยู่อย่างไรไม่เล็งเห็น

มิได้คิดถึงตัวมาจะมา

ขุนแผนพามาด้วยความรัก

แต่ทุกซวยอย่างนี้ยังมีเคย

ไม่เคยเห็นก็มาเห็นอนาถนิก

ร้านรินบินต่ายระคายครบ

ยังพຽงนี้จะเป็นกระไรเล่า

คิดซันมาน้ำตาตกอกใจตัน

นี่จจาเอ๋ยเคยสำราญอยู่บ้านช่อง

คลั่งเกล้าเข้าเขินไม่เว้นวาง

มาอย่างว่างคางอยู่ในป่าใหญ่

เอาป่าไม้เป็นเรือนเหมือนป่าช้า

ตายเป็นก็ตั้งบ้นอยู่กลางป่า

ไม่รู้ว่าจะเป็นเช่นนี้เลย

ก็ประจักษ์ใจจริงไม่มิ่งเฉย

อกเอ๋ยเกิดมาพึ่งจะพบ

ไม่รู้จักก็มารู้อยู่เจนนจบ

ไม่เคยพบก็มาพบทุกสิ่งอัน

จะลำบากยิ่งกว่าเก่าหรือโรนนั้น

กลับวันหวั่นหวนคะนึ่งถึงขุนช้าง

ถนอมน้องมิให้หน้าอระคายหมาง

อยู่กินก็สำอองล่อออง

นี่เป็นตอนที่นางวันทองรำพึงถึงความสะควกสบายเมื่ออยู่กับขุนช้าง เป็นตอนที่แสดง
อารมณ์ลึกซึ้ง น่าจะใช้คำภาษาบาลีสันสกฤตและเขมรให้มากๆ แต่ด้วยเหตุที่นางวันทอง-

เป็นคนสามัญ กวีจึงใช้คำไทยเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม นี่เป็นตอนที่ไพเราะมากตอนหนึ่งในเสภาเรื่องนี้ จนถึงกับหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นำไปใช้เป็นเนื้อร้องเพลงแสนคำนึง (เดา) อันลือชื่อของท่าน ซึ่งผู้ที่รักและสนใจเพลงไทยคงรู้จักดี ส่วนวรรณคดีร้อยแก้วเกี่ยวกับพุทธศาสนาที่น่าจะยกมาเป็นตัวอย่างได้แก่ พระปฐมสมโพธิ-ภควา พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ดังนี้

... กาลขณะนั้นก็ทอดพระเนตรเห็นซึ่งเวไนยสัตว์อันมีรูลือวิชาวางหน้าครองจำ-
สันคานน้อยมากประการใดๆก็จะมีปัญญุนทรีย์อ่อนและกล้า อากาารชั่วก็มีประเภทต่างๆ
เป็นอันมาก จะตรัสรู้มรรคผลง่ายยาก และเป็นกัณฑ์บุคคลประการใดๆก็เห็นแจ้งประจักษ์-
ในพระญาณทั่วทั้งสิ้น...

ข้อความที่ยกมานี้แม้จะสั้น แต่มีคำบาลีสันสกฤตอยู่หลายคำ ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้ไพเราะ-
และศักดิ์สิทธิ์นั่นเอง

สรุป

จากที่กล่าวมาในตอนนี้ เราพอจะสรุปได้ว่า เรานำคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเรา-
ด้วยเหตุสำคัญ 4 ประการ คือ

1. เพราะไม่มีคำนั้นๆใช้ในภาษาของเรา
2. เพื่อใช้แทนคำของเราที่มีอยู่แล้ว แต่เราเห็นว่าไม่ไพเราะหรือน่ากลัว
3. เพื่อใช้เป็นราชาศัพท์
4. เพื่อใช้ในวรรณคดี

คำที่เราเอื้อมมาด้วยเหตุผลตามข้อ 1 มีด้วยกันหลายภาษา ส่วนคำที่เอื้อมมาใช้ด้วยเหตุ-
ผลตามข้ออื่นเป็นคำภาษาบาลีสันสกฤตและเขมรเป็นส่วนมาก.

คำถามเพื่อทดสอบ

1. ชื่อสัตว์ในข้อใดไม่ใช่ภาษาไทย

1. แมว	2. หนู	3. กระบือ	4. ลิง

2. ชื่อสัตว์ในข้อใดมาจากภาษาบาลีสันสกฤต

1. ไค	2. ควาย	3. นก	4. แรค

3. ชื่อผลไม้ในข้อใดไม่ใช่ภาษาไทย

1. ทุเรียน

2. องุ่น

3. มะม่วง

4. ทั้งข้อ 1, 2 และ 3

4. ชื่อวงศ์ญาติในข้อใดไม่ใช่ภาษาไทย

1. ปู่

2. ย่า

3. ตา

4. ทวด

5. ชื่อยานพาหนะในข้อใดใช้คำบาลีสันสกฤตซ้อนกัน

1. รถยนต์

2. รถเมล์

3. รถม้า

4. ข้อ 1 และ 2

6. คำในข้อใดเป็นภาษาไทยล้วน

1. มาเดินเร็ว

2. คนกินข้าว

3. เด็กกินนม

4. เราเรียนหนังสือ

คำตอบ

1. (3)

2. (1)

3. (4)

4. (4)

5. (1)

6. (2)